

'Omgaan met Duitsland wordt niet makkelijker'

Achtergrond - 17 oktober 2019 - Auteur: Lynn Stroo

Hoe staat het met de Nederlands-Duitse betrekkingen? Op die vraag lieten historicus Martijn Lak en journalist Kerstin Schweighöfer woensdag hun licht schijnen tijdens een lezing in Den Haag van het Nederlands Genootschap voor Internationale Zaken (NGIZ). Volgens beiden is de relatie nu opperbest, maar gevaren liggen op de loer. "Duitsland keert steeds meer naar binnen."

"Alles wijst erop dat de relatie momenteel heel goed is", stelt Martijn Lak, verbonden aan de Erasmus Universiteit Rotterdam in Nieuwspoot. Hij schreef een proefschrift over de Nederlands-Duitse betrekkingen. Lak toont een plaatje van een breedlachende premier Rutte samen met bondskanselier Merkel. "Staten kunnen geen vrienden zijn, maar zij hebben wel een goede relatie."

Kerstin Schweighöfer beaamt dat. Ze is Duitse correspondent in Nederland voor verschillende Duitse media, waaronder de ARD. "Rutte wordt in Duitsland zeer gewaardeerd. Hij is inmiddels een routinier in Europa; een stabiele, betrouwbare partner. Ik merk dat de belangstelling voor Nederland in Duitsland is toegenomen. Ik bericht er steeds vaker over. Ook zaken als de boerenprotesten halen makkelijker het nieuws. Dat was jaren geleden wel anders, toen lag de Duitse focus vooral op het Oosten."

'Als Duitsland niest zijn we hier niet meer meteen verkouden, zoals voorheen altijd werd gezegd'

"De Nederlands-Duitse relatie was niet altijd zo goed", zegt Lak. Hij doelt in dit geval niet op de Tweede Wereldoorlog, maar op begin jaren 90. "De val van de Berlijnse Muur veroorzaakte in Nederland vreugde, maar de Nederlandse politiek was ook argwanend over een verenigd Duitsland. Wat betekent dat voor het Europese machtsevenwicht? Hoe moet Nederland zich opstellen? Er was vrees voor een Duitse *Alleingang*. Ook premier [Lubbers twijfelde](#) over de Duitse eenwording en dat stoorde de Duitse bondskanselier Kohl. Er werd toen vaak gesproken van een crisis in de betrekkingen."

'Verenigde Nazi's'

Schweighöfer ondervond aan den lijve dat Nederland moeite had met Duitsland, toen ze hier in 1990 kwam wonen. “Grappen over Duitsland waren gemeengoed. De Duitse eenwording noemden mijn Nederlandse vrienden de ‘Verenigde Nazi’s’. Een goede Nederlander kon niet van Duitsland houden, het was met de papepel ingegoten.”

Midden jaren 90 keerde het tij vanwege politieke veranderingen en initiatieven die tot stand kwamen om de relatie te verbeteren. De komst van Merkel (in 2005 red.) maakte de betrekkingen nog beter. Schweighöfer: “De lof voor Merkel in Nederland vind ik als Duitse echt opmerkelijk. Ook de ‘liefdesverklaring’ van minister van Financiën Hoekstra tijdens zijn [Humboldt-Rede in mei](#) vond ik nogal wat. Hij riep Duitsland op niet langer aan de zijlijn te blijven staan. Een leidende rol voor Duitsland in Europa lijkt ineens vanzelfsprekend. Dat is toch wel anders geweest.”

Schweighöfer ziet de Nederlandse waardering voor Duitsland ook als een tactische zet. “We moeten niet over het hoofd zien dat Nederland met de Brexit een belangrijke partner verliest in Europa.” Volgens de journaliste zoekt Nederland naarstig naar nieuwe bondgenoten om tegenwicht te bieden aan de plannen van de Franse president Macron voor nauwere Europese samenwerking. Dat lukt op sommige punten met Duitsland: zo wisselden beide landen recent hun klimaatplannen uit. Beide landen trekken niet altijd samen op. Duitsland maakte onlangs zonder Nederland [afspraken met Frankrijk, Italië en Malta](#) over de opvang van bootvluchtelingen.

‘Mijn studenten kijken veel Britse oorlogsseries, maar met de serie *Unsere Mütter, unsere Väter* hoef ik niet aan te komen’

De goede betrekkingen tussen Nederland en Duitsland zijn niet vanzelfsprekend, stellen Lak en Schweighöfer. Dat Merkel langzaam richting de uitgang gaat, kan voor onzekere tijden zorgen. “Het is nog onduidelijk wie haar opvolger wordt en wat dat voor de relatie betekent”, zegt Lak.

“Duitsland is momenteel vooral met interne problemen bezig”, zegt Schweighöfer. “De Duitse economie kwakkelt, de Nederlandse economie is zelfs sterker. Als Duitsland niest zijn we hier niet meer meteen verkouden, zoals voorheen altijd werd gezegd.” Volgens Lak is Nederland ook nog niet doordrongen van het feit dat het industriële zwaartepunt in Duitsland van het Roergebied naar Baden-Württemberg en Beieren is verplaatst. “Die deelstaten kunnen makkelijk door andere havens worden bevoorrad, dat moeten ze zich in de haven van Rotterdam veel meer realiseren.”

Reeks aanslagen

Mede door een reeks aanslagen, recent nog in Halle, keert Duitsland steeds meer naar binnen, stellen beide sprekers. Schweighöfer: “Het land is in rep en roer. Het kampt met antisemitisme, rechts-extremisme en de AfD, maar ook de digitalisering loopt achter en de staat van de infrastructuur is miserabel.”

Omgaan met Duitsland zal de komende periode niet makkelijker worden, daar zijn Lak en Schweighöfer het over eens. “Een relatie loopt nooit vanzelf. Ik vind het gevaarlijk als er minder geïnvesteerd wordt omdat de banden nu goed zijn”, aldus Schweighöfer.

Dat investeren gebeurt nu te weinig, stelt de journaliste. “Ik zie in Nederland de kennis van de Duitse taal verloederen. Iedereen kiest voor Engels. De Amerikaanse en Britse cultuur lijkt veel dichterbij dan de Duitse.” Lak merkt dat ook. “Mijn studenten kijken veel Britse en Amerikaanse oorlogsseries, maar met de serie [Unsere Mütter, unsere Väter](#) hoef ik niet aan te komen, daar is geen animo voor. We gaan allemaal graag naar Berlijn, dat vinden we een leuke stad. En de bierfeesten winnen ook aan populariteit in Nederland. Maar de Duitsers en hun taal écht kennen, dat doen we niet.”

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/artikel/33907/omgaan-met-duitsland-wordt-niet-makkelijker>